

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/148/2015
Identifikačné číslo spisu: 3014200843
Dátum vydania rozhodnutia: 28.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:3014200843.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu Mgr. Viliama Pohančenička a JUDr. Viery Nevedelovej, v právnej veci navrhovateľa: V. O., nar. XX.XX.XXXX, U. XXX/XX, B. - I., proti odporcovi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ulica 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 07.08.2014 o vdoveckom dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 12Sd/250/2014-19 zo dňa 09.04.2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 12Sd/250/2014-19 zo dňa 09.04.2015 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom č. k. 12Sd/250/2014-19 zo dňa 09.04.2015 potvrdil rozhodnutie odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 07.08.2014 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie odporcu“), ktorým odporca podľa § 48a zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 100/1988 Zb.“), § 260 ods. 1 a § 293n ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) zamietol žiadosť navrhovateľa o vdovecký dôchodok. Úspešnému odporcovi nepriznal náhradu trov konania z dôvodu, že odporca nemá nárok na priznanie náhrady trov konania. Krajský súd v odôvodnení rozsudku poukázal na obsah dávkového spisu, z ktorého zistil, že navrhovateľ dňa 11.08.2014 (správne malo byť dňa 14.07.2014) požiadal o vdovecký dôchodok, pričom splnil podmienky na jeho vyplácanie po smrti manželky zomrelej dňa 01.09.1993 (správne malo byť podľa úmrtného listu - zomrelej dňa 13.09.1993), dosiahol dôchodkový vek a vychoval dve deti. Dňa 11.08.2014 prevzal navrhovateľ napadnuté rozhodnutie odporcu o zamietnutí jeho žiadosti z dôvodu nesplnenia podmienok uvedených v § 48a zákona č. 100/1988 Zb. z dôvodu, že na vdovecký dôchodok po manželke má nárok, ak sa stará aspoň o jedno nezaopatrené dieťa. Nárok na vdovecký dôchodok mu zanikol už 24.09.2008 z dôvodu, že jeho dcéra S., narodená XX.XX.XXXX, ukončila štúdium na strednej škole dňa 31.08.2008, teda už nemal v starostlivosti nezaopatrené dieťa. Vdovecký dôchodok mu už od 24.09.2008 nepatrí. Opätovný vznik

nároku na vdovecký dôchodok po manželke zomrelej v roku 1993 podľa § 48a zákona č. 100/1988 Zb. alebo podľa § 74 zákona č. 461/2003 Z. z. nepripúšťa ani právna úprava účinná od 01.01.2004. Navrhovateľ podmienky nároku na vdovecký dôchodok nespĺňa ani podľa § 293n ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., pretože citované ustanovenie sa vzťahuje len na vdovca, ktorého manželka zomrela pred 01.01.2004, nebol mu priznaný vdovecký dôchodok podľa predpisov účinných pred 01.01.2004 alebo zanikol nárok na taký vdovecký dôchodok pred 01.08.2006 a ku dňu smrti manželky, najneskôr do uplynutia troch rokov od smrti manželky, dovŕšil dôchodkový vek, alebo bol uznaný invalidným a táto invalidita trvá aj po júli 2006 z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %. Z ustanovenia § 293n ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. vyplýva, že základnou podmienkou nároku na vdovecký dôchodok u muža je, že najneskôr do uplynutia troch rokov od smrti manželky musí dovŕšiť dôchodkový vek alebo musí byť invalidný a pokles jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je viac ako 70 % oproti zdravému človeku. Krajský súd ďalej konštatoval, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odporcu je správne uvedené, že navrhovateľ podľa zákonných ustanovení § 48a zákona č. 100/1988 Zb., § 260 ods. 1 a § 293n ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. nespĺňa podmienky pre opätovné priznanie vdoveckého dôchodku. Navrhovateľ bol krajským súdom vypočítaný ako účastník konania. Opätovne uviedol, že neuznáva napadnuté rozhodnutie odporcu, i keď je pravdou, že jeho dcéra S. ukončila strednú školu s maturitou dňa 30.09.2008, taktiež, že v minulosti mu bol priznaný vdovecký dôchodok, manželka W. zomrela 01.09.1993 (správne malo byť 13.09.1993) a tento aj poberal, kým S. skončila školu. V júli 2014 mu bol priznaný starobný dôchodok, preto aj opätovne požiadal o priznanie vdoveckého dôchodku a tento mu už odporca nepriznal. Žiadal, aby mu krajský súd priznal polovičný vdovecký dôchodok od 18.07.2014. Krajský súd s poukazom na § 260 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., § 48a zákona č. 100/1988 Zb., § 293n ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. a na základe zisteného skutkového stavu dospel k záveru, že odvolaniu nie je možné vyhovieť a napadnuté rozhodnutie odporcu je potrebné pre jeho vecnú správnosť a zákonnosť potvrdiť, nakoľko navrhovateľ, ktorého manželka zomrela pred 01.01.2004 a ku dňu smrti manželky, najneskôr do uplynutia troch rokov od jej smrti, nedovŕšil dôchodkový vek, resp. nebol uznaný invalidným a táto netrvá aj po 31.07.2006, nemá nárok na vdovecký dôchodok po manželke.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie. Nesúhlasil s tým, prečo je vdovecký dôchodok priamo viazaný na starostlivosť o nezaopatrené dieťa, čím je diskriminovaná určitá skupina občanov, ktorí vychovali dieťa, ale nemajú nárok na vdovecký dôchodok, lebo to odporca priamo zakotvil v právnych predpisoch. Citoval, že nárok na vdovecký dôchodok má vdovec po manželke, ktorá ku dňu smrti poberala starobný, invalidný dôchodok alebo mala nárok na predčasný starobný dôchodok. Ako ďalšiu diskrimináciu zo strany odporcu považoval to, že podmienky nároku na vdovecký dôchodok po manželke, ak zomrela pred 01.01.2004, najneskôr do troch rokov po smrti manželky, má znamenať, že nie je vdovcom, lebo aj po dovŕšení dôchodkového veku sa odporca stále drží toho, že navrhovateľ sa nestará o dieťa, lebo jeho dcéra skončila školu. Na záver uviedol, že dovŕšil vek 52 rokov a vychoval dve deti, ale výplata vdoveckého dôchodku je viazaná od 01.08.2006, čo je zase diskriminačné pre ľudí, ktorým manželka zomrela skôr. Ďalšou podmienkou na výplatu vdoveckého dôchodku je dovŕšenie dôchodkového veku.

Odporca vo vyjadrení k odvolaniu navrhol, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu z dôvodu jeho vecnej správnosti. Dôvody, ktoré uviedol navrhovateľ v odvolaní, nepovažoval za opodstatnené. Poukázal na § 260 ods. 1, § 9 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 186/2004 Z. z. a § 48a zákona č. 100/1988 Zb. Pretože nárok na vdovecký dôchodok navrhovateľovi vznikol pred 01.01.2004, tento nárok sa naďalej posudzuje podľa právnych predpisov účinných do 31.12.2003. Nárok na vdovecký dôchodok mu zanikol z dôvodu, že jeho dcéra S. ukončila dňa 31.08.2008 štúdium na strednej škole, teda už nemal v starostlivosti nezaopatrené dieťa. Vdovecký dôchodok mu už od 24.09.2008 nepatrí. Nárok na opätovné priznanie vdoveckého dôchodku vznikne v prípade, že sa preukáže splnenie podmienky starostlivosti o nezaopatrené dieťa podľa zákona č. 100/1988 Zb. Opätovný vznik nároku na vdovecký dôchodok po manželke zomrelej v roku 1993 podľa § 48a zákona č. 100/1988 Zb. alebo podľa § 74 zákona č. 461/2003 Z. z. nepripúšťa ani právna úprava účinná od 01.01.2004. Podmienky nároku na vdovecký dôchodok navrhovateľ nespĺňa ani podľa § 293n ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., pretože toto ustanovenie sa vzťahuje len na vdovca, ktorého manželka

zomrela pred 01.01.2004, nebol mu priznaný vdovecký dôchodok podľa predpisov účinných pred 01.01.2004 alebo zanikol nárok na taký vdovecký dôchodok pred 01.08.2006 a ku dňu smrti manželky, najneskôr do uplynutia troch rokov od smrti manželky, dovŕšil dôchodkový vek alebo bol uznaný invalidným a táto invalidita trvá aj po 31.07.2006 z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „S.s.p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S.s.p. odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Predmetom konania bolo posúdenie zákonnosti napadnutého rozhodnutia odporcu o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o vdovecký dôchodok z dôvodu nesplnenia zákonných podmienok.

Z dávkového spisu odporcu mal odvolací súd za preukázané, že navrhovateľovi bol v júli 2014 priznaný starobný dôchodok a žiadosťou zo dňa 14.07.2014 požiadal o vdovecký dôchodok. Manželka navrhovateľa zomrela za účinnosti zákona č. 100/1988 Zb. dňa 13.09.1993.

Podľa § 260 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 186/2004 Z. z., dávky dôchodkového zabezpečenia priznané podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 sa považujú po 31. decembri 2003 za dávky tohto zákona, a to v sume, v akej patrili k 31. decembru 2003, ak nárok na výplatu týchto dávok trval k 31. decembru 2003, dávky sa vyplácajú aj po tomto dni za podmienok ustanovených predpismi účinnými do 31. decembra 2003.

Zákon č. 461/2003 Z. z. neustanovuje úpravu na výplatu vdoveckého dôchodku, na ktorý vznikol nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 spôsobom odchylným od úpravy obsiahnutej v § 260 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Na navrhovateľa sa preto nevzťahuje ustanovenie § 74 zákona č. 461/2003 Z. z.

Z citovaného ustanovenia § 260 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. potom vyplýva, že ak bol vdovecký dôchodok priznaný pred 1. januárom 2004 a nárok na jeho výplatu trval aj po 31. decembri 2003, potom sa vdovecký dôchodok vypláca len vtedy, ak sú splnené podmienky výplaty vdoveckého dôchodku, uvedené v § 48a ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb.

Podľa § 48a zákona č. 100/1988 Zb., vdovec má nárok na vdovecký dôchodok po manželke, ak sa stará aspoň o jedno nezaopatrené dieťa.

Trvanie nároku na vdovecký dôchodok a jeho výplatu, na ktorý vznikol nárok pred 01.01.2004 podľa § 48a zákona č. 100/1988 Zb., ktorý sa k 31.12.2003, ako aj po tomto dátume vyplácal, je priamo závislý od starostlivosti o nezaopatrené dieťa. Skutočnosť, že dieťa prestalo spĺňať podmienku nezaopatrenosti v dôsledku prerušenia štúdia, má za následok nielen zánik nároku na výplatu dôchodku, ale aj zánik samostatného hmotnoprávneho nároku na vdovecký dôchodok. Nárok na vdovecký dôchodok zanikol 24.11.2008, kedy navrhovateľ prestal spĺňať podmienku starostlivosti o nezaopatrené dieťa.

Opätovný vznik nároku na vdovecký dôchodok po manželke zomrelej v roku 1993 podľa zákonného ustanovenia § 48a zákona č. 100/1988 Zb. a § 74 zákona č. 461/2003 Z. z. nepripúšťa právna úprava účinná od 01.01.2004.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že pokiaľ by totiž zákonodarca mal v úmysle priznať od 01.01.2004 (resp. od neskoršieho dátumu) vdovecký dôchodok všetkým vdovcom, ktorým nárok na vdovecký

dôchodok pred 01.01.2004 nevznikol, resp. ktorým nárok na vdovecký dôchodok zanikol pred týmto dňom, urobil by tak v prechodných ustanoveniach § 249 až 293cb zákona č. 461/2003 Z. z. (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9So/37/2012 zo dňa 27.03.2013).

Z ustanovenia § 293n ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. vyplýva, že pre vznik, resp. pre obnovenie nároku na vdovecký dôchodok by museli byť súčasne splnené tri podmienky, teda že manželka vdovca zomrela pred 01.01.2004, že vdovcovi nebol priznaný vdovecký dôchodok podľa predpisov účinných pred 01.01.2004 alebo nárok na taký dôchodok pred 01.08.2006 zanikol a súčasne, že vdovec ku dňu smrti manželky, najneskôr však do troch rokov odo dňa jej smrti dovŕšil dôchodkový vek alebo bol uznaný invalidným a táto invalidita trvá aj po 31.07.2006 z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %.

Medzi účastníkmi nebolo sporné, že dcéra navrhovateľa S., narodená dňa XX.XX.XXXX, ukončila štúdium na strednej škole dňa 31.08.2008, takže od 01.09.2008 navrhovateľ už nespĺňal podmienku starostlivosti o nezaopatrované dieťa. Z uvedeného dôvodu navrhovateľovi dňom 24.11.2008 zanikol nárok na vdovecký dôchodok.

Z vyššie uvedeného je tiež zrejmé, že navrhovateľ nespĺňa ani podmienky nároku na vdovecký dôchodok podľa § 293n ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. z dôvodu, že toto ustanovenie sa vzťahuje iba na vdovca, ktorého manželka zomrela pred 01.01.2004, nebol mu priznaný vdovecký dôchodok podľa predpisov účinných pred 01.01.2004 alebo zanikol nárok na vdovecký dôchodok pred 01.08.2006 a ku dňu smrti manželky, najneskôr do uplynutia troch rokov od smrti manželky, dovŕšil dôchodkový vek alebo bol uznaný invalidným a táto invalidita trvá aj po 31.07.2006 z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%.

Odvolací súd nezistil, že by nárok navrhovateľa na výplatu vdoveckého dôchodku bol posúdený inak ako nároky iných vdovcov, ktorým bol vdovecký dôchodok taktiež priznaný podľa zákona č. 100/1988 Zb. a preto námietku o jeho diskriminácii nepovažoval za dôvodnú. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. rozsudok sp. zn. 9So/106/2008 zo dňa 25.11.2008, rozsudok sp. zn. 9So/37/2012 zo dňa 27.03.2013), ktorý konštatoval, že riešenie zabezpečenia pozostalých pri strate živiteľa je aj otázkou ekonomickej únosnosti pre štát a preto je vecou štátu, resp. zákonodarcu, či, ktoré skupiny občanov a v akom rozsahu zabezpečí pre prípad straty živiteľa. Súdy sú pri preskúmaní rozhodnutí o nárokoch na dávky dôchodkového poistenia viazané zákonmi a nie sú oprávnené odstraňovať prípadné tvrdosti zákona.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ nebol v tomto konaní úspešný.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.